

Møte onsdag den 3. april 2013 kl. 10

President: Øyvind Korsberg

Dagsorden (nr. 66):

1. Muntlig spørretime
2. Referat

Presidenten: Representanten Bård Hoksrud vil framsette et representantforslag.

Bård Hoksrud (FrP) [10:00:52]: På vegne av representantene Jan-Henrik Fredriksen, Ingebjørg Godskesen, Arne Sortevik og meg selv har jeg gleden av å fremsette forslag om å innhente vedlikeholdsetterlepet på riks- og fylkesveiene.

Presidenten: Representanten Arne Sortevik vil framsette et representantforslag.

Arne Sortevik (FrP) [10:01:15]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Ingebjørg Godskesen, Jan-Henrik Fredriksen, Gjermund Hagesæter og meg selv har jeg fornøyelsen av å fremsette representantforslag om full statlig finansiering av videreføring av Bergensprogrammet for transport, byutvikling og miljø.

Presidenten: Representanten Siv Jensen vil framsette et representantforslag.

Siv Jensen (FrP) [10:01:52]: På vegne av representantene Bård Hoksrud, Arne Sortevik, Åse Michaelsen, Solveig Horne, Gjermund Hagesæter, Åge Starheim, Harald T. Nesvik, Per Sandberg og meg selv har jeg gleden av å fremsette representantforslag om bygging av ferjefri E39 basert på prosjektfinansiering og prosjektorganisering.

Presidenten: Representanten Øyvind Håbrekke vil framsette et representantforslag.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:02:30]: På vegne av representantene Laila Dāvøy, Geir Jørgen Bekkevold, Kjell Ingolf Ropstad og meg selv har jeg den glede å framsette et representantforslag om en handlingsplan for full fosterhjemsdekning og en stabilitetsreform i barnevernet.

Presidenten: Representanten Svein Harberg vil framsette et representantforslag.

Svein Harberg (H) [10:03:01]: På vegne av representantene Elisabeth Aspaker, Henning Warloe, Ine M. Eriksen Søreide og meg selv vil jeg framsette et representantforslag om en strategi for universitetsmiljøer i verdenstoppen.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:03:24]

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok onsdag 27. mars meddelelse fra Statsministerens kontor om at statsrådene Sigbjørn Johnsen, Jonas Gahr Støre og Ola Borten Moe vil møte til muntlig spørretime.

De annonserte regjeringsmedlemmene er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

Vi starter med første hovedspørsmål, fra representanten Ketil Solvik-Olsen.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:04:02]: Markedene i Europa er i forverring. Den økonomiske situasjonen er vanskelig, og finanskrisen slipper ikke taket. Regjeringen og opposisjonen ser alle at dette setter norske bedrifter i en utfordrende situasjon. Veldig mange norske bedrifter har Europa som sitt fremste marked, og når markedene krymper, blir konkurransen enda sterkere. Konkurransesituasjonen for norsk næringsliv er ikke så god som den burde vært, både fordi det er innført en del særnorske, strenge rammebetingelser her hjemme, og også fordi lønnsnivået her hjemme er veldig høyt.

Når man ikke har hatt økning i produktivitet, når man faktisk har en sentralbanksjef som sier at vi i dag per capita ikke produserer mer enn det vi gjorde for fem år siden, har ikke situasjonen utviklet seg i riktig retning. Fremskrittspartiet har gjennom de siste årene foreslått en rekke tiltak som ville bedret rammevilkårene for norsk næringsliv, som ville bedret konkurransesituasjonen, og dermed gjort at norsk næringsliv sto bedre rustet for den situasjonen som de nå er i. Da har vi dessverre ikke fått flertall.

Nå står vi overfor et lønnsoppgjør, som vi gjør hvert år. Da er vårt spørsmål: Hva kan regjeringen bidra til denne gangen for at vi får et mer moderat lønnsoppgjør og dermed unngår at vi får den samme veksten og forskjellen i lønnsnivå i Norge som i andre land? Reallønnen i Norge er ca. 61 pst. høyere enn hos våre handelspartnere i EU. Det gjør det vanskelig når man konkurrerer om kontrakter som er arbeidsintensive. Produktivitetsutviklingen har altså stått stille, og vi vil være svært sårbare hvis vi får en nedgang i oljepris, som har vært drivkraften for veksten i norsk økonomi.

Regjeringen snakker ofte om trepartssamarbeid. Da vi tok opp dette i et skriftlig spørsmål til finansministeren for en måned siden, henviste han bare til topartssamarbeidet. Da var statens rolle i lønnsoppgjøret helt fjernet. Spørsmålet er altså: Vil staten bidra med noe som helst inn i årets lønnsoppgjør?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:06:15]: Jeg er enig med representanten Solvik-Olsen i at det er en krevende og utfordrende situasjon i Europa. Den er ikke minst krevende fordi mange millioner mennesker nå har mistet jobben sin pga. finanskrisen og andre forhold som rammer sterkt i enkeltlands økonomier. Nå senest så vi det på Kypros og situasjonen der. Det er også riktig at norske bedrifter møter en sterkere konkurranse ute i Europa, fordi markedet har

trukket seg sammen. Det gjør at det må satses sterkere på å forbedre konkurranseevnen til norsk industri i årene og i tiden framover.

Så har jeg lyst til å si til representanten Solvik-Olsen at det er feil når representanten påstår at det ikke skjer en utvikling i produktiviteten i norsk økonomi. Hvis man går til nasjonalregnskapets tall, som ble kunngjort for en tid siden, er det slik at produktiviteten i fastlandsøkonomien i 2012 var på 1,6 pst., og det er på linje med det gjennomsnittet vi hadde i produktivitetsvekst i perioden 2001–2011. Det er faktisk også noe over produktivitetsveksten vi ser bl.a. i våre to nærmeste naboland, Sverige og Danmark. Så det er viktig å ha det med seg, men jeg er enig i at det er viktig å satse videre på å få en god produktivitsutvikling i Norge.

Når det gjelder lønnsoppgjøret, er det partenes ansvar å gjennomføre det. Det vi kan gjøre fra myndighetenes side, er å legge til rette for en forutsigbar, trygg og god økonomisk politikk – være trofaste mot de rammene som ligger rundt den økonomiske politikken, være trofaste mot handlingsregelen og det som gir en forutsigbar og trygg utvikling av norsk økonomi. Det er det viktigste bidraget vi kan gi for å sørge for at Norge nyter stor tillit, og at norsk økonomi får et godt stempel der ute.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [10:08:21]: Når det gjelder våre naboland i EU, vil Fremskrittspartiet mene det er bedre at vi hjelper dem ved å kjøpe anleggstjenester av dem, f.eks. ved at de bygger vei og jernbane i Norge, enn at vi bare låner dem penger, slik regjeringen gjør. Det vil sørge for at arbeidsledigheten kan gå lite grann ned.

Jeg forholder meg til sentralbanksjefen, som i sin årstale påpekte at verdiskapningen per capita i Norge ikke har økt under den rød-grønne regjeringen. Trenden fra 2006 når det gjelder produktivitsutvikling, har vært nedadgående, selv om man heldigvis har fått et lite oppsving det siste året. Men jeg synes man skal forholde seg til hele regjeringperioden.

Poenget til Fremskrittspartiet er likevel at regjeringen i sitt statsbudsjett har antatt at lønnsveksten i Norge vil være fire prosentpoeng også i år. Det synes Fremskrittspartiet er høyt. Vi ville heller bidratt til at man reduserte skattenivået noe. Med en stat som er rik på kapital – rikere enn noen andre land – har vi det handlingsrommet. Det ville gjort at norsk næringsliv kunne oppleve et lavere lønnsoppgjør samtidig som arbeidstagerne fikk en økning i reallønn, og det ville bedret konkurranseevnen og dermed sikret arbeidsplasser i Norge. Vil regjeringen se på det?

Statsråd Sighjørn Johnsen [10:09:24]: Nå er det slik at utenlandske selskaper og entreprenører deltar i utbygging av infrastruktur i Norge. Jeg har hver eneste fredag gleden av å reise forbi prosjektet med ny E6 og Dovrebane nordover fra Minnesund. Der deltar bl.a. et østerriksk selskap, Alpine Bau, i den virksomheten. Det er prosjekter som blir lagt ut på anbud i Europa, så det er faktisk slik at de deltar allerede i utbyggingen av viktige infrastrukturprosjekter i Norge.

Når det gjelder skattelette som del av et lønnsoppgjør,

hadde vi på 1970-tallet noe vi kalte kombinerte inntektsoppgjør der myndighetene gikk inn. Erfaringene fra det var ikke udelt positive. Jeg mener at det ikke er noe godt bidrag til et inntektsoppgjør å lage en ordning der man får skattelette direkte inn i et inntektsoppgjør. Erfaringen fra 1970-tallet viser at det var et eksperiment som ikke bør gjentas.

Presidenten: Det blir gitt anledning til to oppfølgings-spørsmål – først representanten Christian Tybring-Gjedde.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:10:41]: Finansministeren startet med å si det er en krevende situasjon i Europa. Vi sitter i Stortinget i Norge, og da burde ikke situasjonen være like krevende. Likevel opplever vi at det er rekordmange i offentlig sektor. Det er rekordmange på ulike trygdetiltak, og det er rekordmange innvandrere og arbeidsinnvandrere som etter hvert er uten jobb. Så vi har vært å slite med, vi også.

Det er jo Fremskrittspartiets lodd i livet å være uansvarlig. Det er finansministerens definisjon av Fremskrittspartiets politikk. Men det er bedre å være uansvarlig og bærekraftig enn ansvarlig og på trygd. Så Fremskrittspartiet vil i morgen fremme et forslag om at vi får et oppgjør som gjør at vi kan avhjelpe konkurranseutsatt næring med skattelettelser. Da får vi heller rette opp feilene fra 1970-tallet. Jeg håper at statsråden er med på det. Når Fremskrittspartiet fremmer dette forslaget i morgen, vil finansministeren kanskje likevel se med nye øyne på et slikt forslag?

Statsråd Sighjørn Johnsen [10:11:40]: Det er ikke lenge siden Stortinget faktisk behandlet et liknende forslag fra Fremskrittspartiet og stemte det ned. Jeg vil anta at det samme vil skje med dette forslaget.

Presidenten: Gunnar Gundersen – til oppfølgings-spørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:12:01]: Høyre fokuserer på skattelette som fremmer vekst og sysselsetting. Det viktigste grepet vi gjør i våre alternative statsbudsjetter, er å heve minstefradraget. I fjorårets alternativ hevet vi minstefradraget med 4 000 kr og økte også prosentsatsen, slik at det ville begunstige både fulltidssysselsatte og deltids-sysselsatte. Det er viktig i Norge i dag, som spørsmåls-stilleren er inne på, å stogge kostnadsveksten, som vi har en særnorsk utvikling på. Det viktige for den enkelte er jo hva man sitter igjen med etter skatt. Mitt spørsmål er da: Tror statsråden det ville vært en styrke å ha med seg Høyres skatteopplegg fra fjorårets budsjett inn i årets lønnsforhandlinger?

Statsråd Sighjørn Johnsen [10:12:51]: Det skatteopplegget som i tilfelle er med inn i årets lønnsforhandlinger – og i den grad det blir tatt hensyn til det – er jo det skatteopplegget som Stortinget har vedtatt. Det skjedde bl.a. endringer som gjorde at man så på minstefradraget. Men det var ikke Høyres forslag. Poenget mitt er at lønnsoppgjøret er partenes ansvar. Vi kan legge til rette for en god utvikling i norsk økonomi gjennom trygg og forutsig-

bar styring av økonomien. Vi kan legge til rette for en god utvikling i norsk økonomi ved hjelp av utdanning, investeringer i samferdsel, forskning og andre områder som er viktig for konkurranseevnen til norsk økonomi og norske bedrifter.

Samtidig er det viktig å understreke én ting til som jeg tror har betydning når det gjelder trepartssamarbeidet. Det er å ha et anstendig og godt arbeidsliv – å ha trygghet for de ansatte i arbeidssituasjonen. Det er faktisk et viktig konkurransefortrinn for Norge. Her er nok rekorden til både Høyre og Fremskrittspartiet en noe annen enn den regjeringspartiene har. (Presidenten klubber.) Jeg beklager at det faktisk er slik.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål – fra representanten Bent Høie.

Bent Høie (H) [10:14:13]: Mitt spørsmål går til helseministeren.

Omtrent 70 pst. av pasientene som blir lagt inn på norske sykehus, kommer som akuttpasienter. 600 000 øyeblikkelig hjelp-pasienter kommer til sykehusene via landets akuttmottak. På TV 2 i går kunne vi høre at åtte av ti leger som har ansvaret på akuttmottak, er ferske turnusleger. Dette er leger som er under utdanning, og som i gjennomsnitt har fem–seks måneders praksis. De møter altså over 600 000 øyeblikkelig hjelp-pasienter, som kommer via akuttmottakene. Uerfarne turnusleger styrer derfor de aller fleste av våre akuttmottak ved norske sykehus. Det er en situasjon som er helt spesiell for Norge, og som man i liten grad finner i andre land.

Dette er ikke noe nytt. En rapport fra Helsetilsynet fra 2007 viste at dette førte til en betydelig forhøyet risiko for norske pasienter. Noen sykehus har gjort noe med dette. Ahus har bl.a. satt erfarne leger i front sammen med sykepleiere til å møte pasientene. St. Olavs Hospital er i ferd med å gjøre det samme. Likevel ser man de fleste steder at det motsatte er situasjonen. Det betyr at mange pasienter utsettes for unødvendig risiko. Det kan få alvorlige konsekvenser, som bl.a. eksempelet fra Ringerike sykehus viser. Veldig mange pasienter opplever også dette som et dårlig første møte med helsevesenet. Man har mange ulike møter med helsepersonell, som man må fortelle den samme historien til om og om igjen. Mener statsråden at dette skal være opp til det enkelte sykehus å ordne opp i selv, (presidenten klubber) eller vil han ta nasjonal styring for å rette opp i dette?

Presidenten: Presidenten ber representanten – og for så vidt også statsrådene – om å holde seg innenfor den tilmålte taletiden.

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:16:29]: Jeg vil begynne med å si at jeg mener Norge har en god akuttkjede, det vil si måten å behandle folk som har det vi kaller akutte tilstander. Det er verd å minne om at OECD måler overlevelse etter hjerteinfarkt og hjerneslag, som er gode indikatorer på det. Der kommer Norge veldig godt ut.

Jeg vil ikke betvile TV 2s tall fra i går. Jeg har i går

kveld og i morgentimene i dag sjekket med de regionale helseforetakene for å få deres bilde. Det er mer sammensatt. De fleste store og middels store sykehus i Norge har lege til stede på døgnbasis, og alle har lege i bakvakt som kan kontaktes.

Så tror jeg det er slik at i vårt land har vi ordnet oss noe annerledes enn man har gjort i andre land. Det skyldes bl.a. geografi – vi har 50–60 sykehus i Norge, som har en akutfunksjon – og vi er ikke Danmark. Vi har organisert oss på en måte som gjør det mulig å opprettholde en slik funksjon. Det at man skal ha overleger i front på alle sykehus, som noen kunne ønske, tror jeg ikke er et realistisk scenario.

Det har de siste årene vært arbeidet med å bedre kompetansen ved akuttmottakene. Representanten viste selv til to sykehus – Ahus og St. Olavs Hospital – som eksempler. Det finnes også flere litt mindre sykehus – de ovennevnte er store – som arbeider med det. Det arbeides også med innretningen av spesialistutdanningen i Norge. Jeg tror vi er på vei mot å se nøyere på spesialistfunksjonene ved akuttmedisinen.

Det er utfordringer ved et akuttmottak – kapasitet og ventetider. Akuttmottakene får veldig mange henvendelser. Flere burde vært håndtert tidligere, slik at det var mindre trykk lagt på sykehusene. Vi har altså en utfordring når det gjelder fagidentiteten, altså at akuttmottakene ikke tilhører en egen spesialitet.

Så dette arbeider vi med. Jeg er ikke enig i at turnuslegene styrer akuttmottakene ved norske sykehus. De er ved mange sykehus i front, men de har god støtte fra mer erfarne leger.

Bent Høie (H) [10:18:35]: Også NORSEM, Norsk Selskap for Akuttmedisin, har vist at legene som tar imot akuttpasienter ved norske akuttmottak, har en gjennomsnittlig erfaring på seks måneder. Så dette er ikke bare TV 2s tall. Det er NORSEMs tall. Helsetilsynets rapport viser store mangler ved ledelsen ved norske akuttmottak. Statsrådens svar viser igjen at det virker som at man her bare lar helseforetakene få lov til å styre denne virksomheten selv, og at man ikke har noen planer om å ta nasjonal styring på dette området. Det samme så vi da Helsetilsynet la fram en veldig alvorlig rapport om situasjonen for norske kreftpasienter i 2010. Dette ble ikke fulgt opp, verken av Helse- og omsorgsdepartementet eller de regionale helseforetakene. Det samme skjedde da Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin la fram en alvorlig rapport om situasjonen ved norske legevakter. Det virker som det eneste kravet som virkelig blir fulgt opp av denne regjeringen overfor sykehusene, er kravet om at de går i økonomisk balanse. Alle rapporter som viser faretruende tilstander for pasientenes sikkerhet (presidenten klubber) blir ikke fulgt opp. Hvorfor blir ikke forholdene til pasientsikkerheten fulgt opp?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:19:53]: Dette er en grov fremstilling av situasjonen ved norske sykehus og styringen av dem. Det gjøres tiltak på en lang rekke områder når det gjelder å styrke kompetansen, styrke beredskapen og følge den teknologiske utviklingen. Derfor kan jeg

ikke stå inne for den beskrivelsen som representanten her gir.

Jeg mener at situasjonen ved norske akuttmottak er innrettet slik at det gjennomgående er tilgang på god støtte. Det er også slik at det er en akuttmedisinsk kjede fra man eventuelt ringer 113. Utviklingen av den, utviklingen av spesialiseringen ved norske sykehus, og henvisning til de sykehusene man kan få best hjelp, er eksempel på at det skjer styring og tilrettelegging fra de politiske myndighetene i departementet og fra de regionale helseforetakene som ser regionene i sammenheng.

Så er det klart at man på mange områder innenfor ønsket om å kunne bruke flere ressurser, kunne ønsket seg enda bedre kapasitet i akuttmedisinen og i legevaktstjenesten på mange hold i sykehusene. Det arbeider vi med. Vi er blant de landene som kan arbeide med å fordele vekst innenfor helsesektoren, mens i andre land handler det om å bygge ned. Også på dette området ønsker vi å styrke kompetansen.

Presidenten: Det blir gitt anledning til tre oppfølgings-spørsmål – først Sonja Irene Sjøli.

Sonja Irene Sjøli (H) [10:21:07]: Som nevnt la Helsetilsynet allerede i 2008 fram en rapport som viste mangelfull styring og ledelse, og at man til tider ga uforsvarlig pasientbehandling i akuttmottakene. Rapporten kom som et resultat av et landsomfattende tilsyn i 2007. Daværende statsråd Brustad forsikret oss den gangen at hun ville ta nødvendige grep for å sikre faglig forsvarlige forhold. I oppdragsdokumentet til de regionale helseforetakene i 2009 var dette spesielt nevnt.

Mener statsråden at regjeringen har fulgt opp tilsynsrapporten fra 2008 på en rask, effektiv og forsvarlig måte som har gitt gode nok resultater for pasientene?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:21:56]: Jeg mener det. Det har siden rapporten ble lagt fram skjedd en lang rekke ting. Representanten viste her til noen av dem. Det er bl.a. tatt opp i foretaksmøtene og i oppdragsdokumentene – og understreket der – og det er i de regionale helseforetakene satt i verk systematiske tiltak for å bedre styring, ledelse og drift av akuttmottakene. Disse tilsynsfunnene ble også fulgt opp i andre møter, hvor det ble stilt krav om at arbeidet med å etablere systematiske tiltak for å bedre situasjonen i akuttmottakene ble gjennomført.

Så er det slik at når det gjelder de kompetansekravene vi skal stille ved et mottak, hvem som skal være der, venter på det arbeidet som nå gjøres – og med hele spesialistutdanningen i legefaget. Så ser vi at store sykehus som har store akuttmottak, som Ahus, St. Olavs Hospital og Oslo universitetssykehus, går i front i måten de organiserer sykehusmottakene på.

Jeg tror vi må erkjenne at i et land som vårt vil et stort sykehus med stor akuttpågang måtte organisere seg annerledes enn et lite sykehus med mindre akuttmottak (presidenten klubber). Derfor er sykehusenes egen organisering ... (presidenten klubber).

Presidenten: Per Arne Olsen – til oppfølgingsspørsmål.

Per Arne Olsen (FrP) [10:23:10]: I tillegg til at daværende statsråd Brustad skulle ta grep allerede i 2008, kan man lese i et rundskriv fra departementet i fjor at turnustjenesten har hatt – og skal fortsatt ha – som hovedformål å kvalifisere nyutdannede leger til yrkeslivet. De skriver videre: Det er veldig viktig at man får arbeidserfaring under kyndig veiledning.

Når vi nå ser at kanskje så mange som over 70 pst. av turnuslegene i snitt har under fem måneders praksis når de står alene på jobb, har jeg lyst til å spørre statsråden: Hva vil han gjøre for å sørge for at disse legene som er under kvalifisering og trenger kyndig veiledning, ikke skal stå alene på jobb i en kritisk situasjon?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:24:06]: Det er ikke slik at 70 pst. av norske akuttmottak til enhver tid har en turnuslege alene. Slik jeg forsto reportasjen i går, var dette fakta innhentet på kveldstid og nattestid ved alle sykehusene i Norge – bare så det bildet er klart. Når det gjelder de store akuttmottakene, de som har pågang hele døgnet, er det ikke slik. Det er også slik at der hvor det er turnusleger på vakt, og de er alene fysisk, har de tilgang på bakvakt – tilgang på erfarne leger. Alle skal ha det – en assistentlege og også en overlege.

Så skjer det normalt – fra AMK-sentralen eller andre er involvert i å henvise til et akuttmottak – at et sykehus gjør sine forberedelser til å ta imot pasienter. Når det går galt, slik det gjorde på Ringerike sykehus, kobles tilsynsmyndighetene inn, det skal de gjøre. Det er beklagelig, og da må man lære av den erfaringen.

Forholdet er at disse turnuslegene får faglig oppfølging. De har tilgang på faglig støtte. Det hadde også denne legen ved Ringerike sykehus, men man fikk ikke tak i en annen lege. Det er klanderverdig, og de forholdene må det rettes opp i.

Presidenten: Line Henriette Hjemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hjemdal (KrF) [10:25:16]: Det er urovekkende tall vi har fått om vakt på akuttmottakene ved landets sykehus. Ifølge Tidsskrift for Den norske legeforening har økt deltakelse av en erfaren overlege i akuttmottak betydning for kvaliteten.

Men allerede under Napoleonskrigene måtte man sortere hvilke pasienter som trengte øyeblikkelig hjelp. Det var de som trengte akutthjelp, det var de som kunne vente, og det var de som ikke skulle ha behandling. Denne hastesvurderingen brukes også i akuttmottakene. Det handler om organisering av sykehusene våre, men det handler også om personellressurser.

Mitt spørsmål er: Er det slik at en mangel på prioritering av pasienter i akuttmottak også handler om manglende prioritering av sykehusene i regjeringens budsjetter?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:26:21]: Jeg tror ikke representanten kommer fra et parti som kan rette kritikk mot at vi ikke prioriterer sykehusene i budsjettene. Vi leverer sykehus i økonomisk balanse med en aktivitetsvekst som er fullfinansiert. Det gjorde ikke representantens parti da det satt med regjeringsansvar. Så svaret på det spørsmålet er nei.

Jeg tror ikke at det under Napoleonskrigene var slik at alle akuttmottak hadde overleger i front. Men selv nå, under fredelige tilstander i Norge i 2013, tror jeg heller ikke vi kommer til å komme dit at det på alle norske sykehus ved alle akuttmottak hele døgnet er en overlege som står i front. På de store sykehusene som har døgnmottak og erfaring med det, setter de nå sammen team som har en tung faglig kompetanse til å ta imot det de er forventet å motta. Så er det andre sykehus som erfaringsmessig mottar langt færre – de er rigget for det.

Så skal vi arbeide med å bedre kompetansen, teknologien og varslingen som gjør at det blir en god sortering, om det skal være behandling på sykehus. Det bør helst skje før man kommer til akuttmottaket. Når man kommer til akuttmottaket, skal man være trygg på at det er en god faglig vurdering som ligger til grunn for beslutningen.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:27:42]: Mitt hovedspørsmål går til finansministeren, så det er en litt annen krig jeg har tenkt å snakke om.

Før påske falt det en viktig høyesterettsdom, nemlig dom i den såkalte Røeggen-saken – som nok for hans del har blitt oppfattet som en krig mot den delvis statseide banken DNB. Røeggen ble, som vi vet, tilbudt – for ikke å si: fikk kastet etter seg – kompliserte spareprodukter som han fikk tilbud i banken om å låne penger til for å kunne kjøpe. Deretter viste det seg, som mange andre også har opplevd, at det gullet som ble presentert fra banken, var gråstein. Det som gjennom mange år hadde vært god kundeveiledning, ble til kundevilledning.

Dommen er usedvanlig klar. Høyesterett sier: Når grunnleggende forutsetninger for investeringer på denne måten har sviktet, må avtalen settes til side etter avtaleloven § 36.

Hvis man kjenner til den paragrafen, vet man at det skal mye til før det settes til side avtaler etter denne. Høyesterett sier videre at avtalen faktisk må settes til side i sin helhet.

Mine spørsmål er: Hvorfor har det vært så taust fra regjeringen etter at denne dommen har falt? Hva mener regjeringen om det DNB har gjort? Gir dommen noe grunnlag for ettertanke hos ansvarlige myndigheter? Vil man f.eks. se nærmere på Kristelig Folkepartis forslag, som vi har fremmet for å styrke forbrukernes rettigheter nettopp i denne type saker?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:29:52]: Jeg er enig med representanten Syversen i at dommen som ble avsagt i Høyesterett rett før påske, var en viktig domsavsigelse i en stor og viktig prinsipiell sak. Den vil kunne virke framover i den forstand at det ligger en rekke saker til behandling

i Finansklagenemnda hvor avgjørelsene er utsatt i påvente av Røeggen-saken.

Som representanten påviser, er en vesentlig del av begrunnelsen fra Høyesterett at det var svikt i informasjonen som dannet grunnlaget for den investeringsbeslutningen Røeggen tok. Dette skjedde for en god stund siden. I mellomtiden har vi skjerpet regelverket, bl.a. når det gjelder plikten til å gi god og saklig informasjon. Vi har gjort endringer i måten en skal organisere rådgivningen på. Vi har gjort endringer når det gjelder bonusordninger for å få mindre koblinger mellom salg av den typen produkter og bonus. Så en vurdering en kan gjøre, er at hadde de reglene vært på plass på det tidspunktet Røeggen fikk sitt råd, ville denne saken antakeligvis ikke oppstått.

Men det er en viktig prinsipiell avgjørelse Høyesterett har tatt, og jeg er glad for at den for så vidt bygger opp under det arbeidet som regjeringen har gjort i mellomtiden, nemlig å skjerpe regelverket på det området for å styrke forbrukernes situasjon og stilling. For min del er jeg veldig opptatt av ytterligere å styrke forbrukernes stilling. På den bakgrunn går en nå igjennom bl.a. Finansklagenemndas arbeid, for å gjøre mulighetene for forbrukerne enda tryggere og sterkere overfor f.eks. banker som selger den typen produkter.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgingsspørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [10:31:49]: Det må jo være et stort paradoks at hvis denne banken hadde vært en utenlandsk bank som Pensjonsfondet skulle vurdert å investere i, kunne man kanskje ikke gjort det, eller man måtte ha trukket investeringen ut, fordi det hadde vært grove brudd på grunnleggende etiske retningslinjer. Det regelverket har vi ikke for statens investeringer i Norge, men det er for meg et stort paradoks.

Jeg registrerer at statsråden har ingen melding å gi til DNB, som altså er en delvis statseid bank, mens mannen i gata må gå helt til Høyesterett for å få det han har krav på. Dessverre er det slik at Forbrukerrådet har gjort en undersøkelse som viser at det fortsatt tilbys spareprodukter, av en litt annen karakter, hvor man til og med oppfordres til å låne for å gjøre de samme investeringene fremover. Så mitt spørsmål er: Er det ikke på tide med litt aktivitet fra regjeringens side, utover det statsråden nevnte?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:32:54]: Det er viktig å være klar over at denne saken har vært i rettsapparatet siden 2006. Røeggen vant i tingretten, tapte i lagmannsretten i september 2011 og har vunnet saken i Høyesterett. Plasseringene skjedde i 2000. En god leveregel for både statsråder og politikere er at så lenge en sak verserer i rettsapparatet, bør ikke verken en statsråd eller andre politikere gå inn i saken og legge «føringer» på det som måtte skje i rettsapparatet.

Men mitt hovedpoeng er at fra 2006 er regelverket knyttet til rådgivning og salg av sammensatte produkter i flere runder blitt strammet til gjennom endringer i lov, forskrifter og rundskriv fra Finanstilsynet, og Finanstilsynet har

fått beskjed om å følge dette opp for å trygge forbrukernes rettsstilling og stilling når det gjelder den typen produkter. Så regjeringen har utvist aktivitet, og vi kommer til å utvide aktivitet også i framtiden, fordi forbrukervernet står helt sentralt i min jobb med disse spørsmålene.

Presidenten: Øyvind Håbrekke – til oppfølgingsspørsmål.

Øyvind Håbrekke (KrF) [10:34:11]: Det er riktig som finansministeren sier, at så lenge en sak pågår i retts-systemet, skal politikere ha den gode regelen å være var-somme. Men nå er denne saken avgjort i den høyeste retts-instansen, og det er det som er utgangspunktet for at vi spør om regjeringen har en melding å komme med, og som gjør at det kanskje er på tide at regjeringen markerer hva man mener om de forholdene som her er påpekt.

For å følge opp representanten Syversens forrige spørsmål: Forbrukerrådet har nylig påvist at banker og investerings-selskaper fortsetter å råde kunder til å låne penger i investeringsprodukter, pantsette bolig osv. Så for å spørre på denne måten: Mener finansministeren at dagens lovverk gir forbrukerne tilstrekkelig vern? Og hvilke nye tiltak vil finansministeren iverksette?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:35:18]: Mitt hoved-poeng var at dersom de reglene som har blitt strammet til siden 2006, hadde vært der i 2000 – da Røeggen ble rådet til å gå inn i disse produktene – ville det neppe ha skjedd, for dagens regelverk er godt med tanke på den aktuelle saken i 2000.

Det vil alltid være slik at en må vurdere om et lov- og regelverk er tilstrekkelig for å ta vare på det et regelverk skal ta vare på. Derfor, og som jeg sa til representanten Syversen, jobber vi nå med å styrke bl.a. Finansklagenemndas stilling i den forstand at den skal ta større hensyn til forbrukernes rettsvern. Vi jobber med forslag, og de vil komme på plass så snart de er ferdigbehandlet. For øvrig har Finanstilsynet fått beskjed om å følge nøye med på det som skjer på dette området i bankene.

Så vil jeg si til slutt at vi som forbrukere også har et ansvar selv for å si ja eller nei til råd vi måtte få.

Presidenten: Christian Tybring-Gjedde – til oppfølgingsspørsmål.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:36:30]: I dag er det slik at regjeringen sitter på alle sider av bordet overfor DNB. Vi ser regjeringen som regulator, som stiller kapital-krav, rapporteringskrav, konkurransebetingelser og forbru-kervern. Så ser vi regjeringen som kapitalist og største eier, som stiller krav om profitt og milliardutbytte – 12 mrd. kr i utbytte de siste åtte årene. Og så ser vi regjeringen – kan-skje i verste firsprang – som populist, som kritiserer den samme rentesettingen, som kritiserer fortjenestemargine-ne, og som kritiserer DNB, som den selv eier 34 pst. av, for å drive kapitalistjag. Finanskomiteens leder sa i Nett-avisen i påsken at staten var aksjonær, og ikke aksjonist, i DNB – med andre ord: Eierne skal forholde seg passive

til ledelsen samtidig som eierne skal kritisere den samme ledelsens beslutninger. Føler statsråden seg komfortabel med å sitte på alle sider av bordet overfor DNB?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:37:28]: Det er viktig for en statsråd å holde orden på sine hatter. Det har denne statsråden tenkt å gjøre, og det gjør han – både på de synli-ge hattene og på de hattene som brukes i rollene som regu-lator, og som den som foreslår lover og forskrifter vedrø-rende finansnæringen. Eierskapet i DNB er det Nærings-og handelsdepartementet som disponerer, nettopp for at det skal være ulike «hatter» som disponerer de ulike sidene ved lovverket og eierskapet. Det var noe vi bevisst gjorde da en i sin tid bestemte seg for å beholde en stor aksjeandel i DNB. Det var et bredt politisk ønske om å ha et stort eier-skap i landets største bank i forlengelsen av det som skjed-de i forbindelse med bankkrisen vi hadde tidlig på 1990-tallet, da DNB gikk fra å være en 100 pst. statseid bank til å bli en bank hvor staten eier 34 pst.

Presidenten: Da går vi videre til neste hovedspørsmål.

Siv Jensen (FrP) [10:38:48]: Mitt spørsmål går til helse- og omsorgsministeren.

Sammenlignet med Sverige og Danmark er valgfrihe-ten i pleie- og omsorgssektoren i Norge lav. I Danmark er det hele 95 pst. av kommunene som har lagt til rette for betydelig valgfrihet innenfor pleie- og omsorgssekto-ren, mens det i Sverige er i hvert fall over halvparten av kommunene. Til sammenligning er det kun 4 pst. av nors-ke kommuner som har åpnet for denne type valgfrihet. Er-faringer fra Sverige viser at hele fire av fem innbygge-re kan velge mellom to eller flere tjenestetilbydere innen omsorgssektoren. Den svenske modellen har gitt et enormt mangfold av tjenester til beste for brukerne av tjenestene.

Over 80 pst. av disse foretakene har kvinnelig eier eller daglig leder. Det svenske sykepleierforbundet startet en egen organisasjon som skulle bistå fagforeningens med-lemmer som ønsket å starte egen virksomhet. Lederen av denne organisasjonen, Lisbeth Wigström, uttalte i 2007 følgende:

«Dette var en ny måte å tenke på: En fagbevegelse som tenkte entreprenørskap.»

Videre:

«Det viser mangfoldet i omsorgen, gir økt valgfri-het – både for pasienter og medarbeidere. Det er både utviklende for omsorgstjenestene og har blitt en ny karrierevei.»

Dette er godt sagt av en fagforeningsleder.

I Sverige er det frivillig å benytte seg av slike ordnin-ger. I Danmark er det obligatorisk for kommunene å legge til rette for fritt brukervalg. De siste fire årene har det vært over 30 pst. økning i antall eldre som benytter seg av private tjenester. I Danmark har den sosialdemokratis-ke regjeringen valgt ikke å reversere denne ordningen. De jobber nå med en proposisjon for ytterligere å forbedre grunnlaget for konkurranseutsetting og mer bruk av fritt brukervalg.

Mitt spørsmål til statsråden er: Hvorfor tviholder Ar-

beiderpartiet og den rød-grønne regjeringen på en modell for fritt brukervalg i Norge som ser ut til å ha gått ut på dato?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:41:03]: Jeg opplever ikke at vi tviholder på en modell. Jeg opplever at vi bygger på en modell som er utviklet over mange år, ut fra god erfaring, som internasjonale studier viser at tilbyr en av de beste omsorgssektorene sammenlignet med andre land – med gode tilbud, med kvalitet, med fagpersonell som kommer med utdanning og bakgrunn til å kunne gi gode og likeverdige tilbud over hele landet.

Jeg tror det prinsippet som jeg vet representanten og jeg er uenige om, at kommunene har et hovedansvar her, fordi de er nærmest borgerne og kan ta de rette valgene og tilpasse, er et godt prinsipp. Det betyr at vi har mindre – skal vi si – statlig detaljregulering og øremerking og færre bestemmelser om hvordan kommunene skal innrette seg. De innretter seg da også ganske forskjellig. Noen har valgt konkurranseutsetting som strategi. Noen har sett at det har gitt ganske tvilsomme resultater, og har tatt det tilbake. Noen har valgt å bygge på et – etter min mening – trygt, kommunalt, offentlig finansiert, tilbud. Noen har et utstrakt samarbeid med ideelle private, frivillige organisasjoner. Det siste er jeg veldig for. Vi ser f.eks. at på Kampen i Oslo har Kirkens Bymisjon bygget en av de mest moderne omsorgsboligene vi har i landet, for kommunen. Det er en type samarbeid hvor det er et offentlig ansvar, men der en sterk, frivillig er aktør inne.

Det at man i Danmark og Sverige gjør seg sine erfaringer, legger jeg veldig stor vekt på, for dette er land det er naturlig for oss å reise til og hente erfaringer fra. Vi henter mange interessante erfaringer fra Danmark når det gjelder måten de løser omsorgsoppgaver på. Men jeg finner ingen tungtveiende grunner til å si at den måten de har valgt å gjøre sin miks av privat/offentlig finansiering eller organisering på, er noe vi automatisk skal overta.

Siv Jensen (FrP) [10:43:06]: Jeg merker meg at statsråden fortsetter å tviholde på retorikken når det gjelder utfordringer med det å bringe private inn i disse tjenestene.

Jeg synes det er en underlig påstand at det har vært så mange tvilsomme resultater at man derfor har valgt å gå bort fra dette. Det er veldig få erfaringer vi i Norge har gjort oss på dette området, all den tid det kun er 4 pst. av tilbyderne som er utsatt for konkurranse. Det er naturlig å stille noen spørsmål om hvorfor valgfrihet har fungert utmerket godt i Sverige og Danmark, som er land vi ofte sammenligner oss med, når vi samtidig får høre fra den norske, sosialdemokratiske regjeringen at valgfrihet nærmest er et problem og en utfordring når det gjelder helse- og omsorgstjenester i Norge.

Vi legger til rette for valgfrihet på veldig mange områder, men vi skal altså ikke gi brukerne av helse- og omsorgstjenester den retten – selv om vi også ønsker at det skal være offentlig finansiert. Det har jeg lyst til å understreke.

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:44:12]: Jeg tviholder ikke på noe som helst. Jeg er ganske forankret i en erfaring og en politisk tilnærming som det er bredt flertall for i Norge. Jeg vet at representanten ikke deler den tilnærmingen.

La meg snu på det og si at det er opp til kommunene å tenke hvordan de vil organisere dette. Kommuner hvor det er et flertall som er langt fra det flertallet jeg representerer, har valgt ikke å drive omfattende privatisering og konkurranseutsetting, såkalt valgfrihet. Jeg tror det trygge for eldre mennesker som trenger den type omsorgstjenester, er at vi har et lovverk som gir kommunene ansvar for å gi gode tilbud, tilpasset den eldres situasjon.

Det som blir det spennende i denne politikken for eldre fremover, er om vi tar inn over oss og erkjenner at eldre er like mangfoldige som representanten og jeg – med ulike behov, ulike livssituasjoner og ulike tilbud for å møte de hjelpebehov som er. Her tror jeg på et sterkt offentlig ansvar, på et sterkt felleskapsansvar – på at det er den riktige oppskriften for å løse den oppgaven.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – først Jon Jæger Gåsvatn.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:45:23]: Gro Harlem Brundtland lovte i 1985 en eldreomsorg som skulle gjøre det godt å bli gammel. Så kom Grete Knudsen, Werner Christie, Gudmund Hernes og Hill-Marta Solberg, som på 1990-tallet i tur og orden lovte enerom på sykehjem til alle. Det ble til og med sagt at det var en menneskerett å ha enerom. Jens Stoltenberg sa i 2005 at han ikke ville gi en krone i skattelette før det skinte av eldreomsorgen – og fulgte opp med å gi økt skattefradrag for fagforeningskontingent. I 2009 hørte vi at alle som trenger sykehjemsplass, skal få det. Noe annet kan vi ikke akseptere, sa Stoltenberg. Hva vil helseministeren si til alle de pasienter og ansatte som i valg etter valg har latt seg lure av alle eldreomsorgsløftene, som Arbeiderpartiet senere har brutt?

Nå ser vi monopollignende tilstander. Gamle, syke mennesker må ta til takke med det tilbudet de får – brukermedvirkning og valgfrihet er lite reelt. Det er tross alt de eldres siste leveår det handler om. Hvis den tiden ikke blir bra, får vi ikke noen sjanse til å gjøre det om igjen. Jeg hører statsråden si at han er åpen for løsninger. Hva vil Arbeiderpartiet endre i sin eldreomsorgspolitik, som tilsier at partiet fortjener fornyet tillit?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:46:28]: Jeg takker for representantens tro på og ønske om fornyet tillit til Arbeiderpartiet. Det tror jeg vi skal ordne.

Jeg vil si at det er trist for debatten at det blir tegnet et bilde av en elendighetssituasjon i norsk eldreomsorg. Jeg nærmer meg den oppgaven med en motivasjon om at vi hele tiden kan forbedre og skal ha store ambisjoner om å kunne løfte, særlig når det gjelder kvalitet.

Jeg mener det er godt å bli gammel i Norge. Vi må sammenligne med andre land, og vi må sammenligne med hva vi har sett over tid. Jeg mener at de uttalelsene Arbeider-

partiet har kommet med opp gjennom årene, står seg veldig godt.

Hva er så oppskriften fremover? Om noen uker legger jeg på vegne av regjeringen fram en melding om innovasjon i omsorg. Den skal ta utgangspunkt i nettopp det jeg var inne på til representanten Jensen, nemlig at vi ser mangfoldet blant eldre, at vi ser at det også er individuelle behov, som gjør at vi ikke kan tenke at alle eldre betyr omsorg, institusjon. Eldre betyr et mangfold der man skal kunne tilrettelegge ut fra de behovene de har, akkurat slik som representanten og jeg, i vår livsfase, har. Jeg tror vi kommer til å få mye å diskutere når den meldingen kommer.

Presidenten: Bent Høie – til oppfølgingsspørsmål.

Bent Høie (H) [10:47:38]: Valgfrihet forutsetter bl.a. trygghet for at hvis en velger å bo hjemme, er det en sykehjemsplass klar på det tidspunktet en blir så syk at en ikke kan bo hjemme lenger.

Hvis vi ser på utviklingen de siste årene – i 2010, 2011 og 2012 – ser vi at veksten i antall nye heldøgns plasser har gått ned. Siden 2008 har det kommet 69 flere sykehjemsplasser i Norge. Siden 2008 har det kommet til sammen 1 645 flere plasser i heldøgnsomsorg. Mener statsråden at den utviklingen vi nå ser, med stadig færre nye plasser flere steder hvert år, er en utvikling som møter de økte utfordringene som bl.a. Samhandlingsreformen innebærer for kommunene, der flere pasienter skrives raskere ut av sykehus?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:48:37]: Vi har én stor utfordring som melder seg, i form av at vi får stadig flere yngre brukere i omsorgstjenesten – folk under 67 år. Også de har krav på å bli sett og å bli møtt. Det er på en måte bra at de blir sett og møtt, men det kan bli en utfordring med tanke på det samlede behovet.

Jeg mener at vi er godt i rute med å oppfylle de planene vi har i Omsorgsplan 2015 når det gjelder fornyelse, oppussing, rehabilitering og nye sykehjemsplasser, når det gjelder utdanning av personell i denne sektoren – 70–80 pst. har nå høyere utdanning – og når det gjelder løft for demensomsorg, hvor 80 pst. har gjennomført trening for demenspasienter. Vi skal senere i dag ha en markering av det. Jeg mener at vi er grunnleggende godt i rute.

Men dette er en sektor med store utfordringer. Særlig om åtte–ti år vil de melde seg demografisk. Derfor er jeg opptatt av at vi må begynne å ta beslutninger nå for det som kommer etter 2020. Det tror jeg den stortingsmeldingen jeg har omtalt, vil kunne bidra til.

Presidenten: Line Henriette Hemdal – til oppfølgingsspørsmål.

Line Henriette Hemdal (KrF) [10:49:53]: Statsråden sa i svaret til representanten Høie at vi har én stor utfordring; og det er at de under 67 år som trenger hjelp, blir sett og møtt. Hvis vi ser på Fafos rapport når det gjelder

antall årsverk i kommunenes omsorgstjeneste de siste 20 årene, er det nettopp denne gruppen som har ført til økning i antall årsverk, fordi vi har sett at institusjonstilbud til eldre blir redusert, og at færre eldre over 80 år nå mottar hjemmetjenester enn tidligere. Det er altså de under 67 år som har blitt sett. Jeg er glad for at de blir sett, men jeg tror også vi skal se dem som er over 67 år, for det er som statsråden tidligere har sagt: Vi er forskjellige, og vi har ulike behov.

Hva vil statsråden gjøre for at vi får en eldreomsorg for dem som er over 67 år, som er kvalitativt god, og for dem som er under 67 år, med tanke på den statistikken som Fafo har lagt fram for KS?

Statsråd Jonas Gahr Støre [10:50:55]: Bare for å rydde i begrepene: Vi skal ikke ha eldreomsorg for de under 67 år, men vi skal ha omsorgstjenester for dem. Dette er en gruppe som på mange områder har hatt klare omsorgsbehov, og som nå er blitt møtt. Jeg har pekt på at det er en utfordring når det gjelder den gruppen over 67 år, som også mottar noe av den samme typen omsorg. Det møter man når man reiser rundt på norske sykehjem.

Eldreomsorgen er høyt prioritert i norske kommuner – det er min erfaring. De vet også hvilken demografisk utvikling vi står overfor ti år fram i tid. Det krever god planlegging, og det krever å finne den rette kombinasjonen av hjemmetjenester, teknologisk tilrettelegging, slik at man kan bo i ens egen bolig, overgang til omsorgsbolig som også gjør det lettere å kunne klare seg selv, og – for de som trenger det, vi kommer til å se det med en økende befolkning med demens – gode sykehjemsplasser. Alt dette skal vi få til å fungere sammen. Det kommer til å kreve en sterk offentlig kommunal økonomi og en sterk ambisjon om å bedre kvaliteten og kompetansen.

Presidenten: Da går vi til neste hovedspørsmål.

Jan Tore Sanner (H) [10:52:11]: Fra verdideling til verdiskaping: Vi kan fortsatt glede oss over at veldig mye går bra i norsk næringsliv, særlig i den oljerelaterte delen av industrien, som har store oppgaver, og som drives av en høy oljepris. Samtidig kommer det meldinger om bedrifter som sliter, om konkurser og om utflagging av konkurranseutsatte arbeidsplasser utenom olje og gass – sist Södra Cell på Tofte, som føyer seg inn i rekken av bedrifter innenfor treforedling som legges ned.

Næringsministeren har varslet at vi kommer til å miste tusenvis av arbeidsplasser, statsministeren har med god grunn pekt på krisen i Europa, men eurokrisen kan, med respekt å melde, finansministeren – selv en norsk finansminister – gjøre svært lite med. Det som bør oppta finansministeren, er spørsmål han kan gjøre noe med, nemlig kostnader og krav regjeringen har påført norske arbeidsplasser, som er i en beinhard konkurranse med utlandet. Lønnskostnadene er nå 69 pst. høyere enn hos våre konkurrenter, transportkostnadene er høyere, innovasjonsgraden er lavere, og særnorske skatter og krav kommer på toppen. Høyre har gjentatte ganger utfordret regjeringen og foreslått at det skal utarbeides en langsiktig strategi for

å styrke bedriftenes kunnskap og konkurransekraft. Disse forslagene har gjennomgående blitt avfeid med lange skrytelister fra regjeringen. Ser finansministeren nå behovet for å lette byrdene for konkurranseutsatte arbeidsplasser og styrke bedriftenes konkurransekraft?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:54:13]: Ja, det gjør finansministeren, og det gjør regjeringen. Det viktigste bidraget vi kan gi på mer generell basis, er å føre en forsvarlig, langsiktig og forutsigbar økonomisk politikk. Det er punkt nummer én, og det har vi tenkt å fortsette med.

Jeg skal ikke ta opp den gamle diskusjonen om hva som kommer til å skje dersom det blir et regjeringsskifte med Fremskrittspartiet i regjering – det får vi la ligge nå – men forutsigbarheten i den økonomiske politikken er viktig. I tillegg vil denne regjeringen fortsette å satse på utdanning, fortsette å satse på forskning. Vi har overoppfyllt inneværende transportplan, og regjeringen vil om stutt tid legge fram en rullering av transportplanen. Vi kommer tilbake til innhold og konkrete tiltak i den sammenheng, men jeg rører ingen stor hemmelighet når jeg sier at det fortsatt vil være et stort og tungt satsingsområde for denne regjeringen. På område etter område skal vi bidra til å bygge større konkurransekraft inn i norsk økonomi.

Vi hadde en debatt i Stortinget i går om muligheten for å sette ned en produktivitetskommisjon, som ble avvist, men vi vil jobbe videre med spørsmål som dreier seg om lønnsdannelsen. Det skal vi bl.a. gjøre på bakgrunn av innstillingen fra Holden III-utvalget, som har fått i oppdrag å se på lønnsdannelsen koblet opp mot produktivitet utvikling og på frontfagets rolle for i større grad å få lønnsoppgjør også i framtiden som tar hensyn til styrken i fastlandsindustrien og den utekonkurrerende industrien. Det ligger en lang rekke tiltak på bordet som regjeringen vil komme tilbake til i tur og orden, ved første anledning i nasjonal- og statsbudsjettet for 2014.

Jan Tore Sanner (H) [10:56:14]: Bare la meg slå fast at å holde orden i norsk økonomi – som kjennetegner Høyre – ikke bare handler om hvor mye penger man bruker, men også om hvordan man bruker pengene. Der har regjeringen forlatt enighet om at oljepengene skal brukes til å investere i infrastruktur, i kunnskap og i vekstfremmende skattereduksjoner.

Finansministeren bekrefter på mange måter det som var min avslutning, nemlig at når regjeringen utfordres på disse spørsmålene, svarer man med lange skrytelister. Finansministerens svar er at man bare skal fortsette i samme spor, men han svarte ja på spørsmålet om han vil komme med lettelsers for disse bedriftene. La meg da stille noen konkrete spørsmål: Gjelder det avskrivningssatsene? Gjelder det eiendomsskatt som rammer industrien? Handler det om formuesskatten? Handler det om å utnytte unntaksmulighetene i vikarbyrådirektivet, slik våre naboland har gjort, eller dreier det seg om norske lengde- og vektbegrensninger som lammer tømmertransporten? (Presidenten klubber.) Dette handler om mange hundre millioner for disse bedriftene.

Presidenten: Presidenten ber representanten Sanner holde seg innenfor den tilmålte taletiden.

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:57:29]: Jeg er enig i at det ikke bare er viktig at en holder orden i pengebruken, men også viktig hva en bruker pengene på. I anledning dagen har jeg gått tilbake til Innst. S nr. 229 for 2000–2001. Det er den innstillingen som omhandler handlingsregelen, og som omhandler nye retningslinjer for pengepolitikken som kom i 2001. Bare for å slå det fast: I flertallsmerknaden på side 6 i den innstillingen understreker alle, unntatt Fremskrittspartiet og SV, at «vekstevnen i fastlandsøkonomien bestemmer velferdsutviklingen» – det er jeg helt enig i. Så står det videre

«Uansett utvikling i petroleumspriser og produksjon vil verdiskapingen i Fastlands-Norge være langt høyere enn inntektene fra petroleumssektoren. Dette innebærer at det må legges avgjørende vekt på tiltak som fremmer verdiskaping og økt produktivitet i både offentlig og privat sektor.»

Det er jeg også helt enig i, (presidenten klubber) og det er det denne regjeringen faktisk gjør.

Presidenten: Da er taletiden omme.

Gunnar Gundersen – til oppfølgingsspørsmål.

Gunnar Gundersen (H) [10:58:45]: Vi kan ta et helt konkret eksempel som statsråden kjenner godt: Moelven Industrier, som er rett i nabolaget fra der han kommer fra. Det spesielle med Moelven Industrier er at de foredler samme råvarer på begge sider av grensen. Direktøren i Moelven Industrier var ute for kort tid siden og sa at de hadde doblet sin aktivitet i Sverige, men i Norge lå virksomheten i stabilt sideleie, i beste fall. De opprettholdt virksomhet, men de utvidet ikke. Dette er på grunn av mange av de helt spesielle norske kostnadsutfordringene man har, ikke bare når det gjelder et generelt høyt kostnadsnivå, men også helt særnorske kostnadsulempes som vi ser. Nå hører jeg at statsråden vedkjenner seg at det er en utfordring, men mener han virkelig at dette er utfordringer som har fått nok fokus, og hvor man har prioritert godt nok i de årlige budsjetter? (Presidenten klubber.)

Statsråd Sigbjørn Johnsen [10:59:55]: Jeg har brukt usedvanlig mye tid i de siste snart fire årene på å ta disse spørsmålene opp og jobbe med dem, for jeg er opptatt av konkurransekraften til norsk fastlandsindustri. Og det viktigste, for å gjenta det, er den generelle økonomiske politikken, og i tillegg det du gjør for å bedre utdanningssystemet, for å bygge ut infrastruktur – en satsing som er langt utover det den forrige regjeringen, Bondevik-regjeringen, hadde på tapetet. En må jobbe videre med den typen spørsmål.

Så er jeg opptatt av at vi gjennom samarbeidet med partene i arbeidslivet må få en sterkere forankring rundt frontfaget, med andre ord at de som er i den konkurranseutsatte delen av industrien, får en sterkere stilling i lønnsoppgjørene. Det er nettopp derfor vi har nedsatt utvalget som skal gå igjennom frontfagets rolle. Så det må jobbes på flere

sektorer for å ta tak i denne utfordringen. Det gjør denne regjeringen – det er det ingen tvil om.

Presidenten: Ketil Solvik-Olsen – til oppfølgings-spørsmål.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:01:09]: Fremskrittspartiet vil holde orden i norsk økonomi. Jeg anser ikke at en holder orden når en låner ut egne oljepenger til andre land til 1 pst. rente, og låner hjem andres penger for å bygge norske veier til 3,5 pst. rente, slik som denne regjeringen gjør. Det er ikke ansvarlig økonomisk politikk, selv om det er i tråd med handlingsregelen.

Fremskrittspartiet har sagt at vi vil ha en handlingsregel som begrenser veksten i offentlig forbruk, men vi er uenig med dagens regjering og Høyre, som vil ha en handlingsregel som begrenser mulighetene for å framskynde samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter, som vi kunne finansiert med våre egne oljepenger.

Denne regjeringen har sagt at det ikke er noen føringer på hvordan oljepengene brukes i statsbudsjettet. Det har vi fått svart på hvitt fra finansministeren – i en periode vi har hatt vedvarende økte utgifter på forbruk, men underinvesteringer, ifølge sentralbanksjefen.

Nasjonal transportplan skryter finansministeren av er overopplyst. Samtidig vet vi at kun 80 pst. av prosjektene som den skulle finansiere, er igangsatt. Vi har altså brukt opp alle pengene, men ikke igangsatt alle prosjektene. Er det en god måte å håndtere skattebetalernes penger på, og å være ansvarlig?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:02:15]: Det er nok slik at rammene styrer på de fleste områder i økonomien. Det betyr at innenfor de rammene må en prioritere prosjekter både når det gjelder samferdsel og på andre områder.

Det som er utfordringen med Fremskrittspartiets økonomiske politikk, er at de egentlig ikke vil ha noen handlingsregel. Det som preger alle de forslag som Fremskrittspartiet har fremmet i denne salen, har kun ett formål: å øke pengebruken, og gjøre det på måter som gjør at en omgår handlingsregelen og dermed bidrar til større usikkerhet om utviklingen i norsk økonomi, større usikkerhet om forutsigbarheten i den økonomiske politikken og dermed større usikkerhet for arbeidsplassene i konkurranseutsatt sektor.

Det skal bli interessant å se hva som i tilfelle kommer ut av en felles regjering med Høyre og Fremskrittspartiet, men vi kommer til å gjøre alt vi kan for å forhindre at det blir situasjonen etter valget 9. september.

Ketil Solvik-Olsen (FrP) [11:03:15]: Nå talte du usant om Fremskrittspartiet.

Presidenten: Hans Olav Syversen – til oppfølgings-spørsmål.

Hans Olav Syversen (KrF) [11:03:31]: Situasjonen i Europa vil på sikt antakelig medføre at det blir enda dyrere å produsere her i landet, og det blir desto viktigere å ha god produktivitet i vårt eget land.

Jeg har lyst til å komme tilbake til handlingsregelen og dens opprinnelse, ved innstillingen, som statsråden har med flere sitater fra. Blir det ikke da desto viktigere framover at man går tilbake til det som var opprinnelsen for bruken av oljepengene, nettopp å styrke infrastruktur, høyere utdanning, forskning og å gi skattelettelse som kan styrke norsk næringsliv og dermed arbeidsplassene? Vil ikke det tross alt, nå stiller jeg ikke spørsmålet for å være retorisk engang, være noe regjeringen faktisk bør være opptatt av i årene framover? – Hvis den får sitte noen år framover, da – det gjør den vel ikke, men ...

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:04:30]: Nå fikk jeg ikke med meg det siste representanten Syversen sa, men jeg skal svare likevel.

Det er nettopp det regjeringen gjør. Men at det er uenighet i Stortinget mellom opposisjonen og posisjonen om innretningen av enkelte budsjettposter er ikke noe nytt. Det er ikke slik at fasiten står i denne innstillingen, som jeg har liggende framfor meg her. Det var også en viktig forutsetning da en skrev den innstillingen at enhver generasjon for så vidt måtte ha muligheten til å treffe sine beslutninger i Stortinget om hva en vil bruke pengene på. Men det gir en mer generell retning for hva som er viktig. Det er pekt på «... tiltak som kan øke produktiviteten, og dermed vekstevnen, i resten av økonomien.»

Det er også regjeringen opptatt av. Det er dette regjeringen jobber med hver eneste dag. Og vi ser f.eks. nå at produktivitetsutviklingen gjennom 2012 har tatt seg opp igjen, og det er bra. Men vi skal jobbe videre med disse spørsmålene fordi det er blir stadig tøffere for norsk næringsliv å konkurrere i et stadig strammere internasjonalt marked.

Presidenten: Borghild Tenden – til oppfølgings-spørsmål.

Borghild Tenden (V) [11:05:39]: Noe av det som er viktig for konkurransekraften, som representanten Sanner spurte om, er tilgangen på kvalifisert arbeidskraft. Det er adressert mye i perspektivmeldingen, som ligger til behandling nå.

Norsk Industri har uttalt at arbeidsinnvandring til Norge var ett av flere bidrag til at finanskrisen ikke traff Norge hardere enn det den gjorde. Venstre fremmet for en måned siden et representantforslag her i Stortinget om å effektivisere arbeidsinnvandringen til Norge gjennom enkle regler, bedre rutiner og raskere saksbehandling. Så mitt spørsmål til finansministeren er: Er dette noe han vil anbefale Arbeiderpartiets folk i denne salen til å stemme for?

Statsråd Sigbjørn Johnsen [11:06:30]: Nå er det ikke arbeidsmarkedsspørsmål mitt spesialområde – det hører inn under en annen statsråd, men la meg si følgende: Den arbeidsinnvandringen vi har sett fra 2005 og framover, har gitt et viktig bidrag til den veksten vi har hatt i norsk økonomi. Så det er ingen tvil om at den arbeidsinnvandringen, den muligheten vi fikk gjennom utvidelsen av EU og et større EØS-område når det gjaldt ar-

beidskraft, har bidratt til vekst og velstand i Norge. Det er bra.

Så er jeg helt enig i at det å ha velkvalifisert arbeidskraft er en måte å møte kostnadsutfordringene på, en måte å møte arbeid med produktivitet på – det vi ikke klarer å ta på kostnader, må vi klare å ta på kvalitet, kompetanse og kunnskap i arbeidskraften. Så noe av det viktigste, som ikke bare regjeringen kan jobbe med – nå kommer det flere saker om dette i løpet av våren eller i løpet av året – er faktisk å utvikle og foredle arbeidskraften. Det er kanskje den fremste oppgaven vi har som politikere i tiden framover.

Presidenten: Den muntlige spørretimen er nå omme.

S a k n r. 2 [11:07:41]

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.08.
